

Τριμηνιαίος Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

Η έρευνα για την κατάρτιση του δείκτη πραγματοποιείται από την Εταιρεία Ανώτατων Στελεχών Επιχειρήσεων (**ΕΑΣΕ**), φορέα που εκφράζει και εκπροσωπεί το ανώτατο επαγγελματικό μάνατζμεντ στην Ελλάδα, με μέλη ανώτατα στελέχη των σημαντικότερων εταιρειών της χώρας, σε συνεργασία με την **ICAP Group**, τον μεγαλύτερο όμιλο παροχής υπηρεσιών προς επιχειρήσεις. Η έρευνα διεξάγεται κάθε τρίμηνο στα κορυφαία διευθυντικά στελέχη των μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων με σκοπό την καταγραφή των εκτιμήσεών τους για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και τις προβλέψεις τους για το εγγύς μέλλον.

Μεθοδολογία

Η έρευνα διεξάγεται στους CEO (Διευθύνοντες Συμβούλους, Προέδρους, Γενικούς Διευθυντές) των 2000 μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων. Στον πληθυσμό αυτό προστίθενται τα μέλη της ΕΑΣΕ, έτσι ο πληθυσμός ανέρχεται σε 2.340. Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει 11 ερωτήσεις, η συμπλήρωση και καταχώρηση του οποίου γίνεται ηλεκτρονικά μέσω ειδικού λογισμικού και ιστοσελίδας (www.icarb2b.gr). Οι 10 βασικές ερωτήσεις αφορούν την τρέχουσα κατάσταση της οικονομίας και τις μελλοντικές προσδοκίες, ενώ στους CEO απευθύνεται μία επιπλέον ερώτηση που αφορά σημαντικό θέμα γενικότερου οικονομικού ενδιαφέροντος κατά την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας. Από το σύνολο των απαντήσεων στις 10 βασικές ερωτήσεις κατασκευάζεται ο γενικός δείκτης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index). Από τις απαντήσεις που αφορούν μόνο στην τρέχουσα οικονομική κατάσταση κατασκευάζεται ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Current status Index), ενώ από τις απαντήσεις που σχετίζονται με τις μελλοντικές εκτιμήσεις κατασκευάζεται ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Expectation Index). Η μετατροπή των απαντήσεων σε δείκτη και στη συνέχεια σε χρονολογική σειρά πραγματοποιήθηκε με τη χρήση της μεθόδου net-balances (διαφορές θετικών-αρνητικών απαντήσεων)¹. Όλοι οι δείκτες είναι τριμηνιαίοι με βάση το 4^ο τρίμηνο του 2008 που πραγματοποιήθηκε η πρώτη έρευνα. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας περιλαμβάνει επιπλέον την ποσοστιαία κατανομή των απαντήσεων ανά ερώτηση, ενώ γίνεται ανάλυση των απαντήσεων ανάλογα με το μέγεθος των επιχειρήσεων οι οποίες διακρίθηκαν σε τρία στρώματα με κριτήριο την απασχόληση (Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις με απασχόληση που δεν υπερβαίνει τα 100 άτομα, μεγάλες επιχειρήσεις με 101-300 εργαζόμενους και πολύ μεγάλες επιχειρήσεις με 301 απασχολούμενους και άνω) και ανάλογα με τον τομέα δραστηριοποίησης όπου οι επιχειρήσεις διακρίθηκαν σε τρία στρώματα (αγροτικά προϊόντα-βιομηχανία-ενέργεια-κατασκευές, εμπόριο, υπηρεσίες). Το δείγμα ενημερώνεται σε κάθε έρευνα κατά ένα μικρό ποσοστό, ώστε να παρακολουθηθεί τις εξελίξεις των οικονομικών μεγεθών των επιχειρήσεων καθώς και τις μετακινήσεις των ανώτατων στελεχών.

¹ OECD, *Business Tendency Surveys-A handbook*, 2003

Οι τρέχουσες διεθνείς οικονομικές εξελίξεις και η κατάσταση στην Ελλάδα

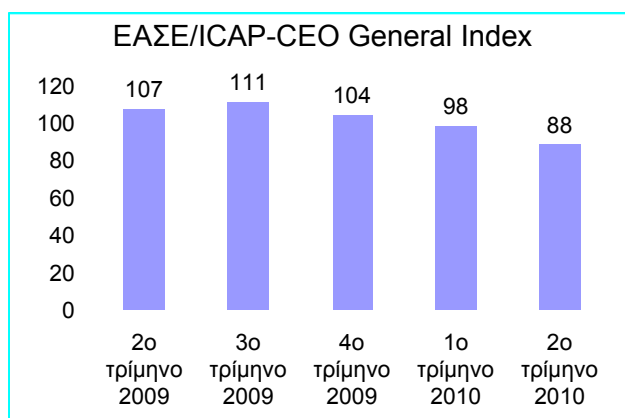
Οριακή άνοδο κατά 0,2% έναντι του προηγούμενου τριμήνου σημείωσε το 1^ο τρίμηνο του 2010 το ΑΕΠ τόσο των 16 χωρών της ευρωζώνης όσο και των 27 χωρών μελών της Ε.Ε σύμφωνα με τις πρώτες εκτιμήσεις της Eurostat². Ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ παρουσίασε αύξηση έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του 2009 κατά 0,6% για την ευρωζώνη και κατά 0,5% για την ΕΕ(27). Στις ΗΠΑ ο ρυθμός ανάπτυξης διαμορφώθηκε σε 0,8% και στην Ιαπωνία 1,2%. Η υψηλότερη ανάπτυξη καταγράφηκε στη Σουηδία (1,4%) και ακολούθησαν η Πορτογαλία (1,0%), η Ουγγαρία (0,9%) και η Σλοβακία (0,8%), ενώ στασιμότητα σημειώθηκε στις Αυστρία (0,0%), Γαλλία (0,1%), Ισπανία (0,1%), Βέλγιο (0,1%). Στην Ελλάδα, η μείωση του ΑΕΠ συνεχίστηκε και κατά το 1^ο τρίμηνο του 2010 με ρυθμό -1,0%³.

Σύμφωνα με τις προβλέψεις του ΔΝΤ, το 2010 για τις χώρες της ευρωζώνης ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ θα διαμορφωθεί σε 1,0%⁴ και το 2011 σε 1,5%. Στις ΗΠΑ η ανάπτυξη για το 2010 προβλέπεται σε 3,1% και το 2011 σε 2,6%. Για την Ελλάδα, το 2010 θα είναι έτος ύφεσης (-4,0%), ενώ και το 2011 προβλέπεται αρνητικός ρυθμός μεταβολής (-2,6%)⁵.

Ο δείκτης επιχειρηματικού κλίματος (BCI)⁶ για την ευρωζώνη μετά από 14 μήνες συνεχούς βελτίωσης, τον Ιούνιο παρέμεινε αμετάβλητος στο 0,37. Η στασιμότητα αποδίδεται στην απαισιόδοξη εκτίμηση των CEOs για την τάση της βιομηχανικής παραγωγής και την πιο αισιόδοξη εξέλιξη για τις συνολικές παραγγελίες και τις εξαγωγές. Παράλληλα, αμετάβλητη παραμένει η εκτίμησή τους για τα αποθέματα και την προσδοκώμενη βιομηχανική παραγωγή.

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Ιούνιο του 2010.

Ο γενικός δείκτης οικονομικού κλίματος (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index) συνέχισε την πτωτική του πορεία για 3^ο συνεχόμενο τρίμηνο και το δεύτερο τρίμηνο του 2010 διαμορφώθηκε στις 88 μονάδες. Η γενικότερη πορεία της οικονομικής δραστηριότητας και οι προς τα κάτω αναθεωρήσεις των προβλέψεων για την εξέλιξη του ΑΕΠ επηρέασαν αρνητικά τον δείκτη, παρά

² Eurostat, newsrelease euroindicators, 4 June 2010

³ Ελληνική Στατιστική Αρχή, Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί, Α τρίμηνο 2010, Δελτίο Τύπου, 9/6/2010

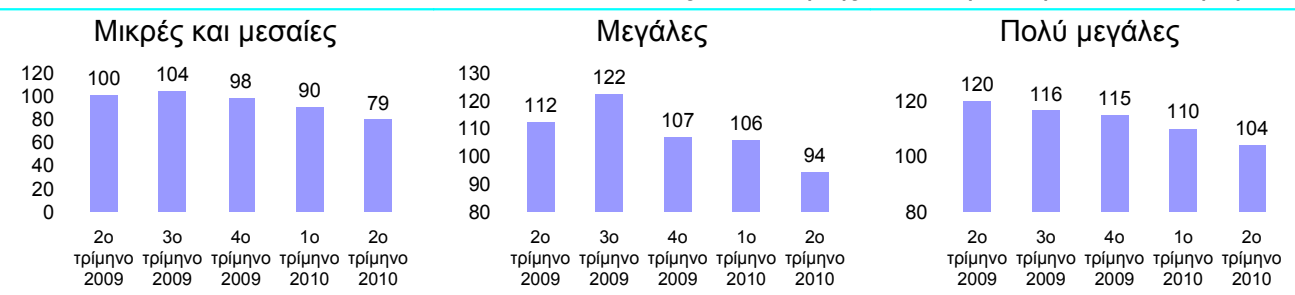
⁴ IMF World Economic Outlook, April 2010

⁵ IMF, Country Report No 10/110, May 2010.

⁶ European Commission, Business Climate Indicator for the Euro Area, June 2010

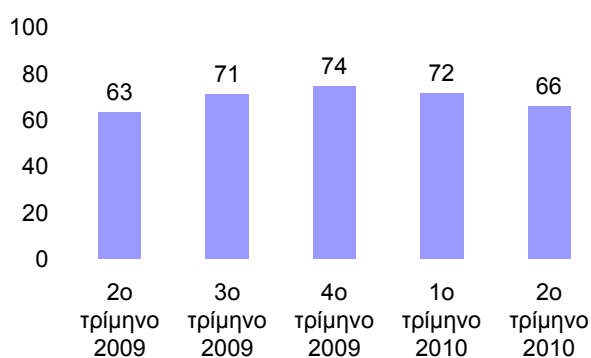
το γεγονός της ενεργοποίησης του μηχανισμού στήριξης με τον οποίο εξασφαλίστηκε σημαντική χρηματοδότηση από Ε.Ε.-ΔΝΤ. Σημαντικό ρόλο στην πορεία του δείκτη έπαιξε ο περιορισμός της ζήτησης ως συνακόλουθο της υποχρεωτικής εφαρμογής των μέτρων δημοσιονομικής προσαρμογής. Αρνητική, τέλος, επίδραση στον δείκτη είχε το γεγονός ότι η Ελλάδα εξακολουθεί να θεωρείται από τις διεθνείς αγορές ως χώρα με πιθανότητα χρεοκοπίας και αναδιάρθρωσης του χρέους, που αν συμβεί θα οδηγήσει σε σημαντικές απώλειες τους πιστωτές της.

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Confidence Index ανά μέγεθος επιχείρησης με κριτήριο την απασχόληση

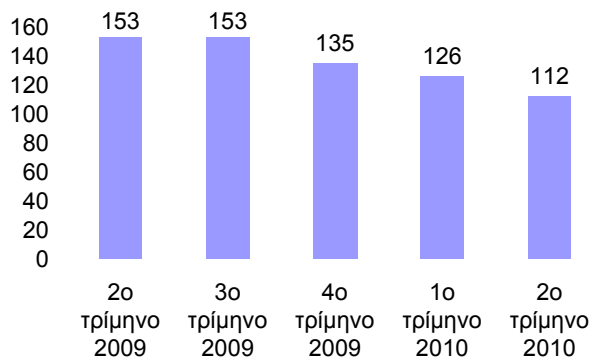

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ-CEO Current status Index) σημείωσε κάμψη από 72 στις 66 μονάδες, ενώ ανησυχητικό είναι το γεγονός ότι και ο δείκτης προσδοκιών παρουσίασε μείωση κατά 14 μονάδες αντανακλώντας τις δυσμενείς εκτιμήσεις για την πορεία του ΑΕΠ κατά το 2011.

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Current status Index

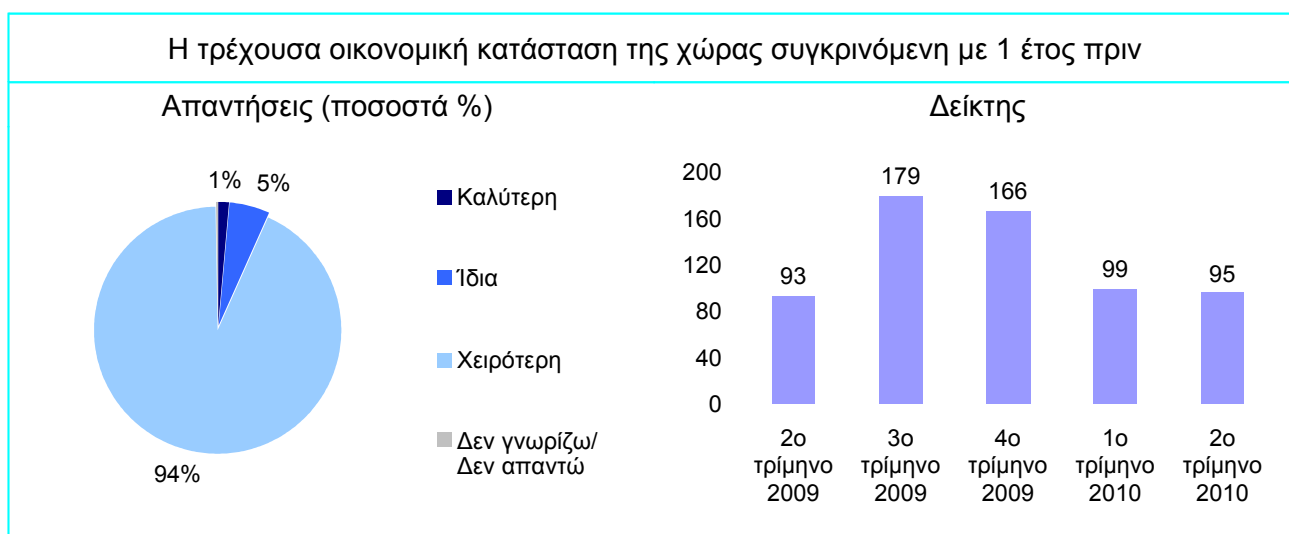

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Expectation Index

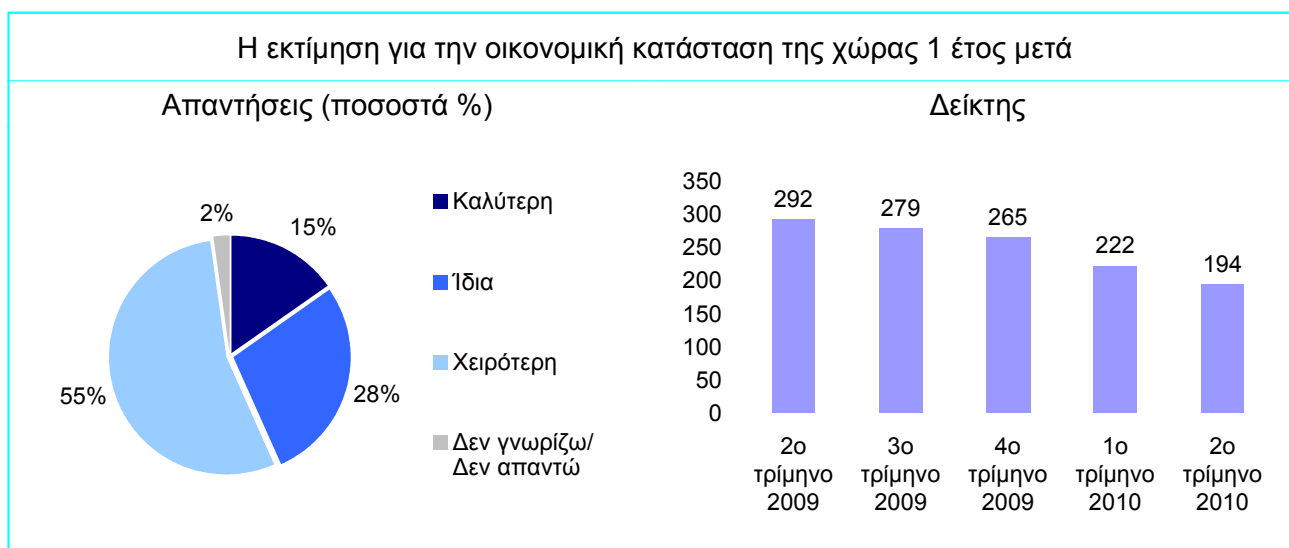

Τα αναλυτικά αποτελέσματα της έρευνας Ιουνίου 2010

Η άποψη των CEOs για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας σε σχέση με ένα έτος πριν σημείωσε ελάχιστη μεταβολή έναντι του προηγούμενου τριμήνου. Η κατά 1% αύξηση (από 93% το 1^ο τρίμηνο σε 94% το 2^ο) του ποσοστού των CEOs που θεωρούν ότι η τρέχουσα οικονομική κατάσταση είναι χειρότερη, οδήγησε σε μικρή πτώση του δείκτη από 99 σε 95 μονάδες. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι οι CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων διαφοροποιούνται έναντι των υπολοίπων αφού σε ποσοστό 97% θεωρούν χειρότερη την τρέχουσα κατάσταση.

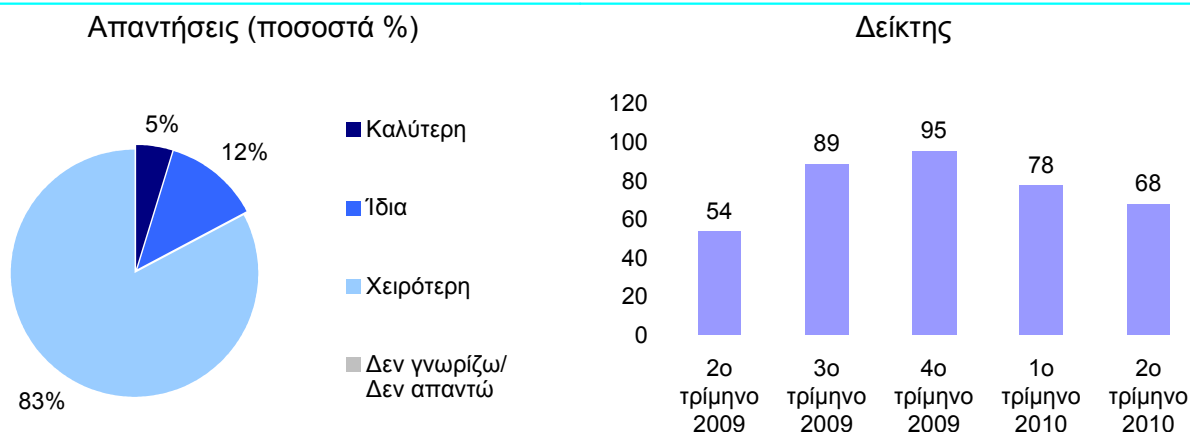

Συνεχίζονται για τέταρτο τρίμηνο οι απαισιόδοξες προβλέψεις των CEOs για την οικονομική κατάσταση της χώρας τον επόμενο χρόνο. Ως αποτέλεσμα, ο δείκτης προσδοκιών συνέχισε την πτωτική του πορεία φτάνοντας στις 194 μονάδες. Η σημαντικότερη μείωση καταγράφηκε μεταξύ των CEOs των βιομηχανικών επιχειρήσεων.

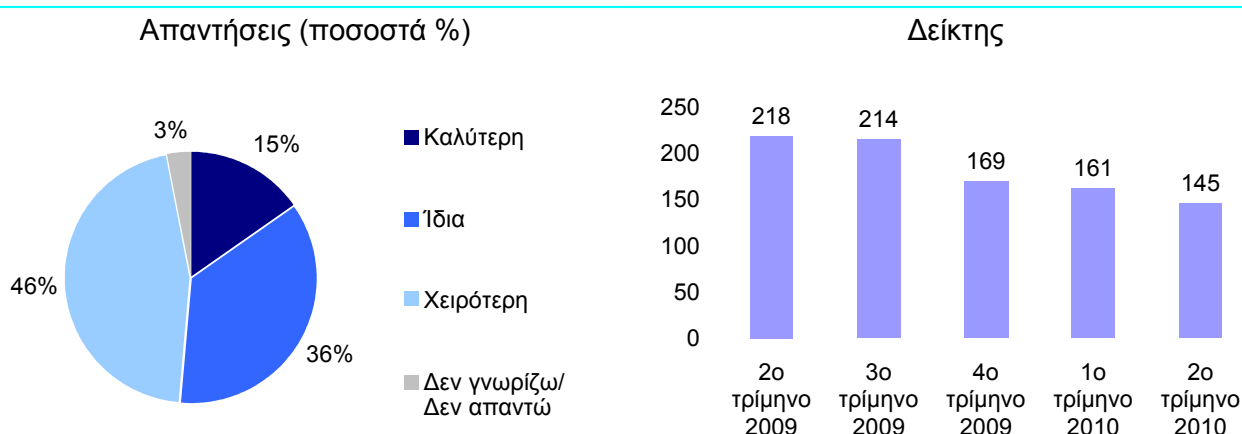
Περαιτέρω επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις σε σχέση με ένα έτος πριν καταγράφεται μεταξύ των CEOs, με αποτέλεσμα ο δείκτης να μειωθεί στις 68 μονάδες. Μεταξύ των τομέων, ωστόσο, εμφανίζονται σημαντικές διαφοροποιήσεις, με αξιόλογη πτώση του δείκτη στις υπηρεσίες έναντι οριακής μείωσης στη βιομηχανία και το εμπόριο.

Η τρέχουσα οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης σε σχέση με 1 έτος πριν

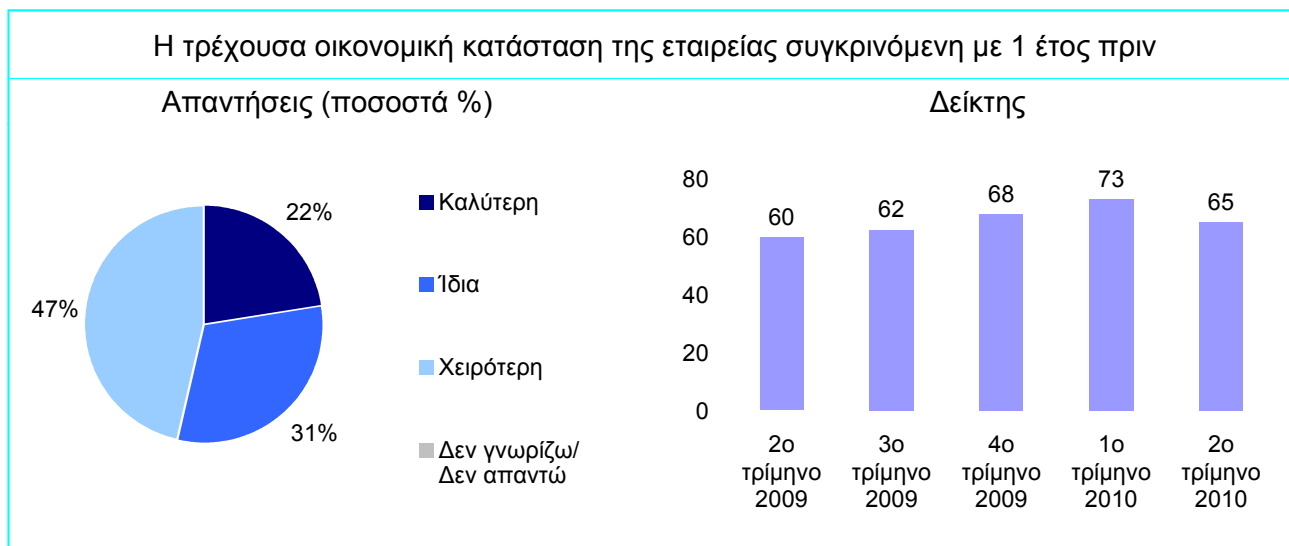

Συνεχίστηκε και στο 2^ο τρίμηνο του 2010 η απαισιοδοξία των CEOs για την πορεία του κλάδου τους ένα έτος μετά, με συνέπεια ο δείκτης να μειωθεί στις 145 μονάδες. Το ποσοστό των CEOs που δήλωσαν ότι αναμένουν δυσμενέστερες συνθήκες αυξήθηκε σε 46% έναντι 42% το προηγούμενο τρίμηνο.

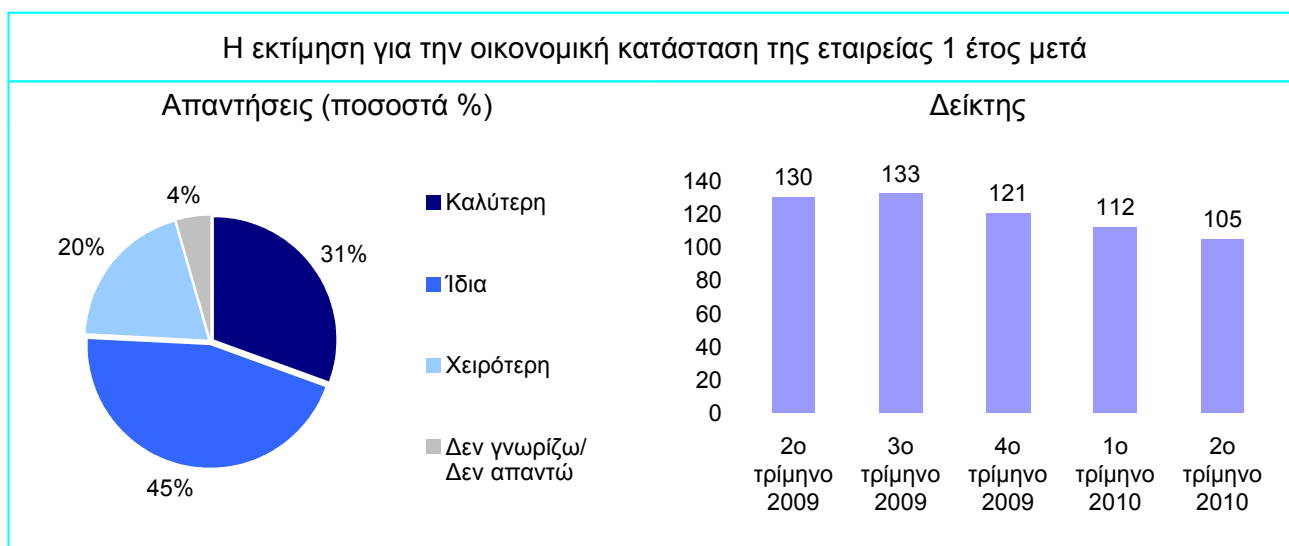
Η εκτίμηση για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης 1 έτος μετά

Ανακόπηκε η αυξητική πορεία του δείκτη τρέχουσας οικονομικής κατάστασης των επιχειρήσεων συγκριτικά με το προηγούμενο έτος κατά το 2^ο τρίμηνο του 2010 και ανήλθε στις 65 μονάδες. Στην διαμόρφωση του δείκτη τον σημαντικότερο ρόλο έπαιξε η μεγάλη μείωση του δείκτη για τις εμπορικές επιχειρήσεις, έναντι οριακής μείωσης στη βιομηχανία και τις υπηρεσίες.

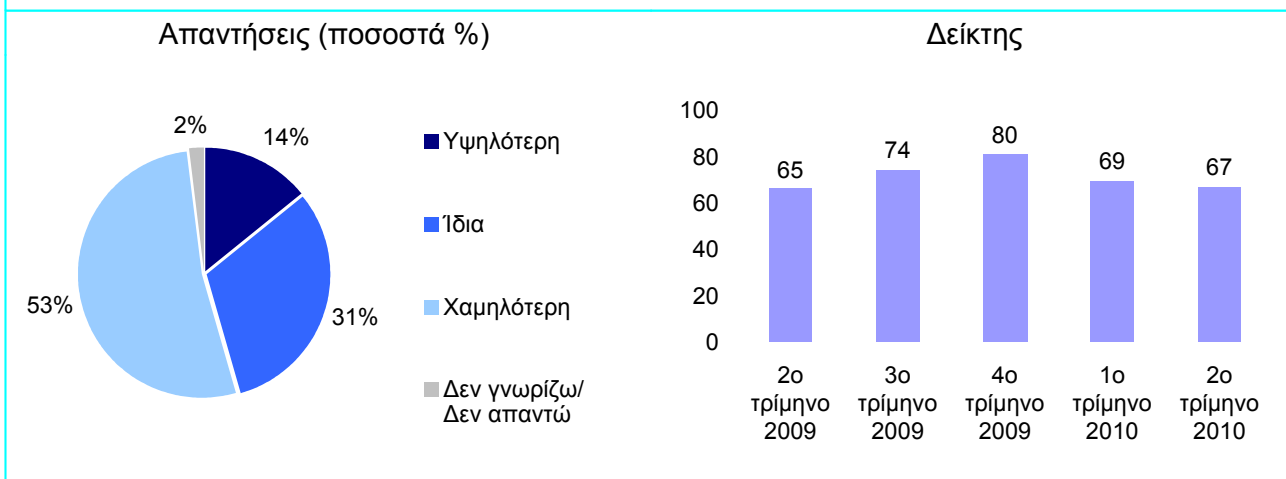

Το ποσοστό των CEOs που πιστεύει ότι η οικονομική κατάσταση των εταιρειών που διοικούν θα βελτιωθεί ένα έτος μετά, σημείωσε νέα πτώση σε 31% από 35% το προηγούμενο τρίμηνο, ενώ το ποσοστό αυτό για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι ακόμα χαμηλότερο σε 26%. Ως αποτέλεσμα, ο αντίστοιχος δείκτης οδηγήθηκε σε νέα πτώση στις 105 μονάδες.

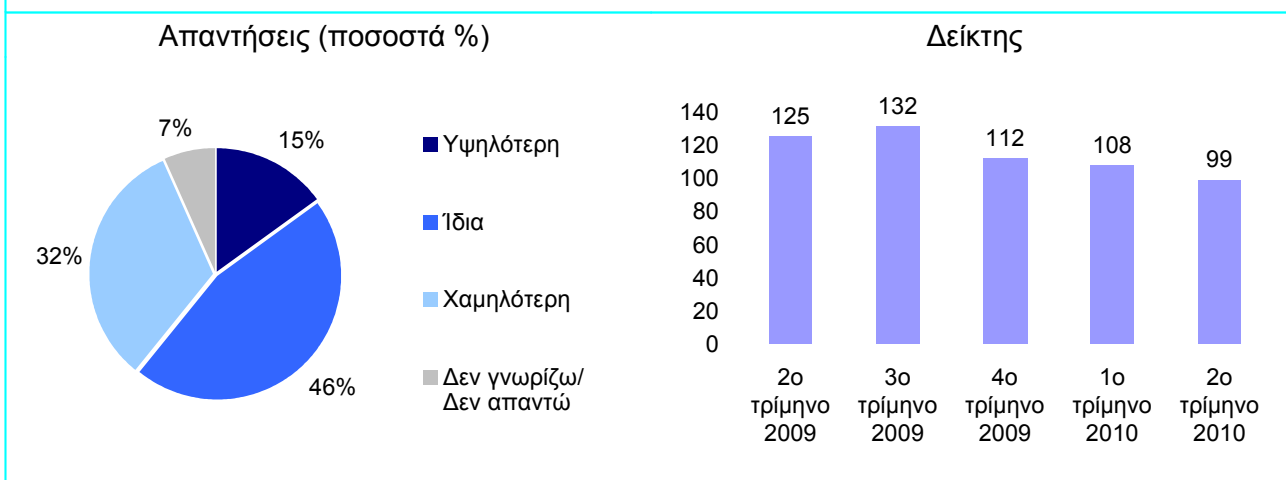
Οριακή μείωση του δείκτη επενδύσεων παγίου κεφαλαίου στις 67 μονάδες σημειώθηκε το δεύτερο τρίμηνο του 2010. Ωστόσο, εμφανίζονται σημαντικές κλαδικές διαφοροποιήσεις με την βιομηχανία να παρουσιάζει αύξηση του δείκτη, έναντι στασιμότητας στο εμπόριο και μείωσης στις υπηρεσίες. Σημειώνεται επιπλέον ότι άνοδος του δείκτη καταγράφηκε στις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις έναντι πτώσης στις μικρομεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις.

Η τρέχουσα δαπάνη για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου της εταιρείας σε σχέση με 1 έτος πριν

Συνεχίζεται η πτωτική πορεία των προβλέψεων για την επενδυτική δαπάνη το επόμενο έτος. Ωστόσο, οι CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων διαφοροποιούνται έναντι των υπολοίπων, εκτιμώντας ότι το επόμενο έτος θα έχουν αυξημένες επενδύσεις. Οι CEOs των επιχειρήσεων αυτού του μεγέθους, σε ποσοστό 24%, εκτιμούν ότι οι επενδύσεις θα είναι υψηλότερες κατά το επόμενο έτος, έναντι 18% των μεγάλων και 9% των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

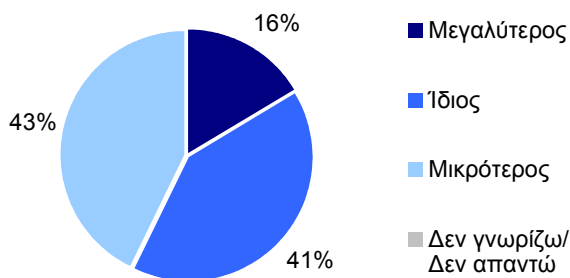
Η εκτίμηση για την δαπάνη επενδύσεων παγίου κεφαλαίου της εταιρείας 1 έτος μετά

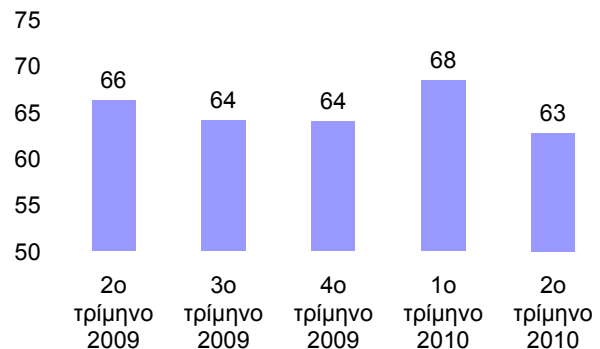
Η αισιοδοξία των CEOs για την πορεία της απασχόλησης στην εταιρεία που διοικούν δεν συνεχίστηκε στο 2^ο τρίμηνο του 2010 επιστρέφοντας στα επίπεδα του τέλους 2009. Μόνο το 16% του συνόλου των CEOs δήλωσε ότι η απασχόληση ήταν υψηλότερη σε σχέση με ένα έτος πριν, ποσοστό που αυξάνεται για τις υπηρεσίες στο 21%, ενώ μειώνεται για τη βιομηχανία στο 12%.

Ο αριθμός εργαζομένων της εταιρείας συγκρινόμενος με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

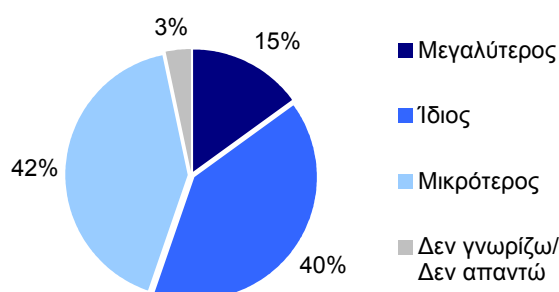
Δείκτης

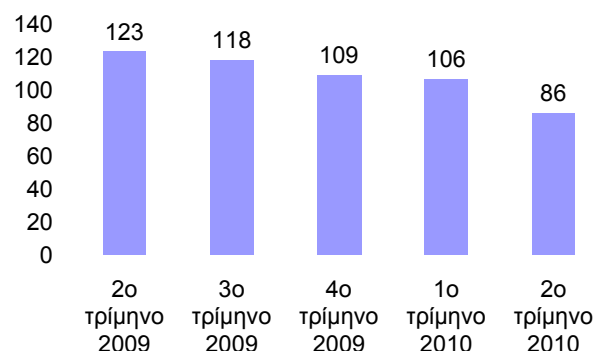
Συνεχίζονται οι απαισιόδοξες προσδοκίες των CEOs για την εξέλιξη της απασχόλησης στις επιχειρήσεις το επόμενο έτος, μειώνοντας τον δείκτη στις 86 μονάδες. Η τομεακή ανάλυση των αποτελεσμάτων δείχνει ωστόσο διαφοροποίηση των προσδοκιών. Μόνο το 11% των CEOs που διοικούν βιομηχανικές επιχειρήσεις προβλέπει αυξημένη απασχόληση το επόμενο έτος, έναντι 12% στο εμπόριο και 22% στις υπηρεσίες.

Ο αριθμός εργαζομένων της εταιρείας 1 έτος μετά

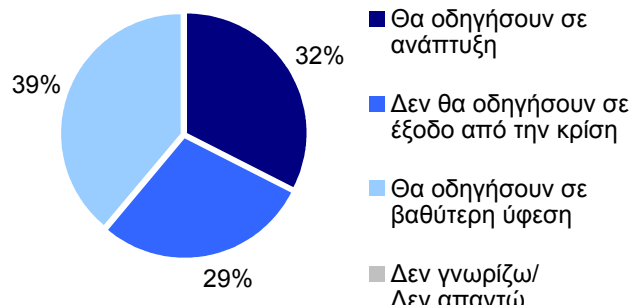
Απαντήσεις (ποσοστά %)

Δείκτης

Οι επιπτώσεις από την εφαρμογή των συμφωνηθέντων μέτρων για την ενεργοποίηση του μηχανισμού στήριξης της Ελλάδας από την Ε.Ε και το Δ.Ν.Τ

Εκτός των βασικών ερωτήσεων που υποβάλλονται κάθε τρίμηνο στους CEOs, ζητήθηκε επιπλέον η γνώμη τους σχετικά με τις επιπτώσεις που θα έχει στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας η εφαρμογή των μέτρων που συμφωνήθηκαν για την ενεργοποίηση του μηχανισμού στήριξης της Ελλάδας από Ε.Ε και ΔΝΤ.

Το 32% των CEOs θεώρησε ότι τα μέτρα θα έχουν αναπτυξιακό αποτέλεσμα, το 29% ότι δεν θα οδηγήσουν σε έξοδο από την κρίση, ενώ το 39% πιστεύει ότι θα οδηγήσουν σε βαθύτερη ύφεση. Η τομεακή ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας δείχνει ότι οι CEOs βιομηχανικών επιχειρήσεων διαφοροποιούνται σε σχέση με τις υπόλοιπες, αφού το ποσοστό που θεωρεί ότι τα μέτρα δημοσιονομικής προσαρμογής θα διευρύνουν την ύφεση αυξάνεται σε 46% έναντι 36% των λοιπών τομέων.